

Beste humanist,

Heb je ook zo'n déjà vu-gevoel? Weer een gedeeltelijke lockdown, weer gesteggel over openingstijden en compensaties, weer overbelaste IC's en weer een nieuwe coronavariant die de kop opsteekt. Het lijkt een herhaling van de winter van 2020, maar we zijn inmiddels een jaar verder!

Ons bestuur heeft zich ook in 2021 creatief opgesteld. Daardoor hebben we wederom maandelijks online boekbesprekingen kunnen organiseren. Gelukkig heeft een aantal bijeenkomsten in Utopie wel kunnen plaatsvinden en zijn op ons initiatief de filosofische rondvaarten met 'De Ooievaart' gestart in Den Haag. Ze waren een groot succes en zijn zeker een aanrader als het weer wat warmer is.

We kijken ook tevreden terug op een mooie dag in Dordrecht, waar we met onze partnerafdelingen in Zuid-Holland Wereldhumanismedag hebben gevierd. Al met al is het bestuur tevreden over wat we fysiek in de binnen- en buitenlucht hebben kunnen organiseren.

We hebben besloten om tot nader order geen fysieke bijeenkomsten te organiseren. De Socrateslezing in Theater Diligentia door Rob Wijnberg is uitgesteld naar 30 maart 2022. De organisatie van de Midwinterbijeenkomst met een boeiend toneelstuk over het leven van Spinoza gaat nu niet door. Het is uitstel, geen afstel: we hopen ook deze activiteit vroeg in het nieuwe jaar alsnog te organiseren. Het eerstvolgende Humanistisch Café staat gepland voor 3 februari. We houden jullie natuurlijk op de hoogte.

De Algemene Ledenvergadering van het Humanistisch Verbond kon eind november via Zoom doorgaan. Dit gaf ons de gelegenheid beter kennis te maken met onze nieuwe

voorzitter, Mardjan Seighali en met de nieuwe directeur van het Landelijk Bureau, Robbert Bodegraven. De belangrijkste boodschap van ons bestuur was, dat er meer afstemming moet komen tussen het landelijk bureau en de afdelingen, zodat we samen de stem van het HV krachtiger kunnen laten klinken. Wij zullen ons dan ook graag laten inspireren door de landelijke prioriteiten, waarbij onder andere eco-humanisme, polarisatie in de samenleving en de uitdagingen van kunstmatige intelligentie voor de zelfbeschikking van de mens een plek krijgen.

Namens het bestuur wens ik jullie allen heel fijne feestdagen en al het goede voor het nieuwe jaar. We hopen dat we elkaar snel weer 'live' mogen ontmoeten.

Ludolf van Hasselt, voorzitter

Verslag van de ALV afdeling Haaglanden

Op 4 november vond de ALV van onze afdeling plaats. [Je kunt het volledige conceptverslag lezen op onze website.](#)

Verderop in deze nieuwsbrief

- De Vrijdenkplaats - Waar je in vrijheid kunt praten over niet meer geloven
- Eerbetoon aan Anton de Kom
- Terugblik op de Humanistische Cafés
- Humanistische boekbesprekingen; ruimte om aan te sluiten

Humanistische boekbesprekingen; ruimte om aan te sluiten

Door Luc Meuwese

Data

Volgende data voor de boekbesprekingen zijn de woensdagen 16/2, 16/3, 13/4, 18/5, 15/6 en 20/7. Steeds digitaal vanaf 19.30 uur. Richtejndtijd is 20.45 uur.

Sinds november 2020 kun je maandelijks aansluiten bij onze digitale boekbespreking via Zoom. Doorgaans kiezen we voor het bespreken van recent uitgegeven boeken, meestal non-fictie over interessante sociaal-maatschappelijke thema's, onderwerpen waarvan we denken dat ze humanisten aanspreken. Dat levert belangwekkende gesprekken op. De centrale vraag is altijd: 'Wat zegt ons, humanisten, deze tekst van de schrijver?'

Een mooi gesprek volgde bijvoorbeeld bij de bespreking van Arnon Grunbergs "Als het over Marokkanen gaat...". Hij schrijft daarin: "Juist als wij denken uiterst rationeel te zijn, zijn we de knecht van onze eigen,

onoverwinnelijke emoties." Daarover hebben wij - boekbesprekende humanisten - stevig nagedacht en zijn er nog enkele keren op teruggekomen.

Meedoen?

Het voordeel van digitale bijeenkomsten is, dat er meestal nog wel iemand bij kan. Ook als je gewoon een keer mee wil kijken en luisteren hoe dat nu gaat, ben je van harte welkom. Woensdagavond 19 januari 2022 staat de eerstvolgende bespreking gepland. Het boek is de nieuwe Dave Eggers: "Het alles", een roman over een actueel onderwerp: alles controlerende digitalisering. Een nadere aankondiging volgt via de mail, samen met de Zoomlink.

Om je een indruk te geven: hieronder de boeken die in het afgelopen jaar zijn besproken:

Schrijver	Titel
Arnon Grunberg	Als ze het over Marokkanen hebben...
Floris Alkemade	De toekomst van Nederland
Thomas Mann	Dood in Venetië
Yuval Harari	Sapiens, het stripboek
Jos de Wit	Kopstukken van het Humanisme
Sinan Çankaya	Mijn ontelbare identiteiten
Herman Tjeenk Willink	Groter denken, kleiner doen
Bas Heijne	Leugen en Waarheid
Michael Sandel	De tirannie van verdienste
Ramsey Nasr	De fundamente
Roxane van Iperen	De genocidifax
Paolo Cognetti	De acht bergen
Jurriën Hamer	Waarom schurken pech hebben en helden geluk
Maja Göbel	Onze wereld nieuw denken
Frans de Waal	Mama's laatste omhelzing
Jan Knol	En je zult spinazie eten, aan tafel bij Spinoza

Mocht je zelf een keer een boek willen bespreken dan juichen we dat van harte toe. *Stuur ons een mail met de titel en je motivatie* waarom dit boek interessant is voor humanisten en wij zorgen in overleg met jou, dat het boek in de planning komt. Alvast bedankt.

Terugblik op de Humanistische Cafés in de tweede helft van 2021

Het Humanistisch Café is een ontmoetingsplek, waar humanisten en geïnteresseerden met elkaar kunnen praten over onderwerpen die hen bezighouden, hoe het humanistisch perspectief daarop invloed heeft, of je als humanist c.q. het Humanistisch Verbond hierin een rol kunt nemen, en zo ja, hoe. In de bijeenkomst staan het gesprek en de ideeënuitswisseling centraal.

Humanistisch Café 9 september 2021 - Hoe nu verder na/met corona?

Na 1,5 jaar ingrijpende coronamaatregelen vond afgelopen 9 september het eerste Humanistisch Café van 2021 plaats in Grand Café Utopie. Gezien de hoge opkomst was dit voor de vele bezoekers een heuglijk feit. Daarbij stond de vraag centraal: 'Hoe nu verder na/met corona', met als invalshoeken de eigen ervaring van de aanwezigen, de invloed van die ervaringen op je mensbeeld (bijv. saamhorigheid, de plek van de mens in de natuur) en wat kunnen de effecten zijn voor het humanisme c.q. het HV.

De ervaringen werden verzameld en vervolgens reflecteerde Marco Oostdijk daarop. Opvallend was het relatief hoge aantal positieve ervaringen (minder stress, schonere lucht door minder vlieg- en autoverkeer). Dit beeld wijkt af van de berichtgeving over de vele negatieve gevoelens onder de Nederlandse bevolking (gesloten onderwijs- en culturele instellingen, financiële problemen als gevolg van inkomensverlies etc.). Het besef was er, dat de aanwezigen geen doorsnee vormden van de Nederlandse bevolking, qua leeftijd (zonder jongere kinderen) en qua inkomensvastheid met AOW en vaak een pensioen. De meeste aanwezigen verwachten wel een meer activistische houding van het Humanistisch Verbond

ten aanzien van duurzaamheid/milieu/ klimaatverandering: eco-humanisme verdient een hoge prioriteit bij het Humanistisch Verbond.

Humanistisch Café 7 oktober 2021 - Insluiting en uitsluiting, over discriminatie en racisme

Tijdens dit HC stond de aanpak van racisme en discriminatie centraal met als vraagpunt of het humanisme hierbij een rol kan vervullen en zo ja, onder welke voorwaarden. In onze zoektocht naar het antwoord op deze vraag speelde de term "cultureel archief" een belangrijke rol. Dit cultureel archief - diep in ons weggeborgen en geworteld, en daardoor ongemakkelijk om aan te spreken - is van invloed op de wijze waarop we denken en hoe we naar de wereld kijken. Het bepaalt mede onze houding ten aanzien van mensen met een andere afkomst, achtergrond en seksualiteit. Aanpassing van onze houding gaat niet zonder slag of stoot en vereist actie, maatschappelijk debat en politieke wil.

Atlin Sandvliet, directeur van de Stichting Inclusie en Discriminatie, nam deel aan het gesprek. Hij beantwoordde concrete vragen en gaf zijn visie op het onderwerp. De bijeenkomst genereerde een ruime uitwisseling van ideeën die niet hebben geleid tot een eenduidige conclusie.

Humanistisch Café 4 november 2021 - Een humaan vluchtelingenbeleid

Wat betekent een humaan vreemdelingenbeleid, toegespitst op de positie van ongedocumenteerden in de lokale samenleving? Het vreemdelingenbeleid is al decennia lang voer voor heftige discussies: wie is welkom, wie niet. En wie niet weggaat, maar het wel zou moeten, heeft in principe nergens recht op. Maar niet iedereen kan terug naar het land van herkomst, ook al vindt de overheid dat dat wel moet.

Deelnemer aan het gesprek was Marijke Bijl, coördinator van de stichting Okia waar zij al 30 jaar actief is. Zij was in 2016 de winnaar van onze lokale Humanistische Prijs. Marijke houdt zich vooral bezig met de ondersteuning van ongedocumenteerden in de lokale samenleving en de gevolgen van uitsluiting voor henzelf en de samenleving. Denk daarbij aan het ontberen van (geestelijke) gezondheidszorg en de meest elementaire levensbehoeften als een dak boven je hoofd en een inkomen. Met concrete, schrijnende voorbeelden heeft Marijke de situatie van deze groep mensen goed kunnen toelichten. De vraag rees op welke wijze de afdeling Haaglanden het werk van Marijke zou kunnen ondersteunen. Ze gaat hierover nadenken en komt erop terug bij het bestuur.

Voor de planning van de komende cafés verwijzen we naar de agenda, elders in dit Ledenbericht.

Anton de Kom, muurschildering in de Bijlmer

Stolperstein voor Anton de Kom in het Bezuidenhout

Eerbetoon aan een activistische humanist

Tijdens een van de slavernijwandelingen afgelopen zomer vertelde Ange de Beer, zeer betrokken lid van onze afdeling, dat zij van plan was om voor de activistische Surinaamse schrijver en dichter Anton de Kom (1898 - 1945) een zogenoemde 'Stolperstein' (struikelsteen) te verwerven. Dat De Kom naast schrijver, dichter en antikoloniaal activist in de jaren 20 en 30 van de vorige eeuw tijdens de Tweede Wereldoorlog actief was in het Nederlandse verzet, is velen onbekend.

Nadat hij door de Nederlandse koloniale overheid in 1933 Suriname om zijn activiteiten was opgepakt, gevangengezet en met zijn gezin teruggestuurd was naar Nederland, schrijft hij zijn boek 'Wij slaven van Suriname'. Tijdens de Duitse bezetting sluit hij zich aan bij het verzet. Voor de deur van zijn woonhuis aan de Johannes Camphuysstraat 296 in Den Haag wordt hij op 7 augustus 1944 gearresteerd door de Sicherheitsdienst. Via het Oranjehotel komt hij terecht in 'buitenkamp' Sandborstel, bij Kamp Neuengamme. Hij overlijdt daar op 24 april 1945 aan de gevolgen van tuberculose. In 1960 worden zijn stoffelijke resten bijgezet op de erebegraafplaats in Loenen. In 2020 heeft Anton de Kom een eigen venster gekregen in de Canon van Nederland.

Hoe raakte Ange in de ban van het verhaal van Anton de Kom?

Ange woont 20 jaar in het Bezuidenhout. Zij vertelt: "Mijn vader overleefde in maart 1945 het Engelse 'vergis'bombardement van het Bezuidenhout, waarbij tenminste 550 bewoners omkwamen. Het leed en de trauma's die deze gebeurtenis veroorzaakte konden nauwelijks worden besproken. Het doet echt pijn dat zoveel mensen in al die jaren erna niet wisten hoe hun verhaal te vertellen. En er is nog weinig veranderd als je kijkt naar alle vluchtelingen uit oorlogsgebieden met vergelijkbare ervaringen. Anton de Kom is voor mij een voorbeeld van hoe iemand anderen, die zelf niet (meer) kunnen spreken, een stem kan geven."

Voor haar bezoek aan Suriname in maart 2020, las Ange het boek 'Wij slaven van Suriname'. "Ik was zo onder de indruk van dat verhaal", vertelt ze. "Het boek nodigde me uit om me verder te verdiepen in de persoon en het leven van Anton de Kom. Zo ontdekte ik, dat hij in een Duits concentratiekamp is overleden. Het is toch zo bijzonder, bijna ongelooflijk, dat iemand als hij, zelf zó gefrustreerd door het Nederlandse koloniale gouvernement, bereid was om zich met al zijn kracht en uiteindelijk ten koste van zijn leven in te zetten voor datzelfde Nederland, toen het door een andere mogendheid overrompeld werd. Hij liet zich noch in Suriname, noch in Nederland muilkorven en kwam op voor de vrijheid, tegen onderdrukking."

Plaatsing in het voorjaar van 2022

Als alles volgens verwachting verloopt, kan de steen voor Anton de Kom in het voorjaar van 2022 worden aangebracht. We hopen van harte dat zijn kinderen en kleinkinderen hiervan getuige kunnen zijn. "En ook Alida van Zon, ik ben haar alle dank verschuldigd.", vult Ange aan.

(Nagekomen: In een recent artikel over Anton de Kom in de Volkskrant lasen wij dat Cees, zoon van Anton, op 25 november jl. op 93-jarige leeftijd is overleden. Helaas zal hij het plaatsen van de steen voor zijn vader niet meer mee kunnen maken.)

De aanvraag van de struikelsteen

Ange had gehoord, dat een struikelsteen aangevraagd kan worden voor alle mensen die slachtoffer werden van het naziregime om wie ze waren. De aanvraag voor Anton de Kom heeft ze toen direct in gang gezet. Vanuit de Nederlandse ambassade in Paramaribo kreeg ze hulp om de plaatsing van de steen te versnellen. "Ik wilde en wil nog steeds zo graag dat zijn kinderen er nog bij kunnen zijn als de steen geplaatst wordt!" Tijdens de lezing door president Chan Santokhi bij zijn staatsbezoek aan ons land in september 2021, maakte Ange kennis met familieleden van Anton de Kom en de voorzitter van de Anton de Kom Stichting in Nederland. "Ik ontving warme en enthousiaste steun voor het initiatief. De familie is terecht zo trots op hun (groot)vader!"

De Stichting Joods Erfgoed beoordeelt de aanvragen en coördineert de plaatsing. De stichting liet weten dat er nog veel aanvragen lagen en het lang kon duren voordat Ange's aanvraag aan de beurt zou zijn. Voorrang krijgen was alleen mogelijk als iemand, geboren voor 1935 de aanvraag zou doen. Een goede vriendin van Ange, voormalig voorzitter van de afdeling Zoetermeer van Amnesty International, Alida van Zon (1930) toonde zich zeer betrokken bij het verhaal en ondertekende de aanvraag, die vervolgens werd geaccepteerd. De gemeente Den Haag was zeer positief en gaf de gevraagde toestemming voor het plaatsen in de openbare ruimte. De steen is klaar en wacht nu op plaatsing.

Het Humanistisch Verbond staat voor vrijheid van denken. Anders gezegd: je gedachten zijn vrij. Wat je achtergrond of herkomst ook is, ieder mens heeft het recht in vrijheid te kiezen voor zijn of haar eigen levensbeschouwing. Maar hoe vrij ben je wanneer je leeft in een (streng) religieuze omgeving? Hoeveel ruimte is er dan voor twijfel? Voor vrijheid van denken? Mensen voelen zich schuldig wanneer ze hun geloof verlaten, ze denken: dát kan ik mijn ouders niet aan doen! Ook spelen gevoelens van eenzaamheid en angst: word ik straks uitgestoten door mijn vrienden en familie?

Daarom biedt het Humanistisch Verbond een platform waar je vrij bent in je denken: [De Vrijdenkplaats](#).

De Vrijdenkplaats voor leden regio Haaglanden

De Vrijdenkplaats biedt via cursussen en bijeenkomsten een veilige landingsplaats voor mensen die willen praten of wel/niet geloven. Afgelopen 23 september vond een eerste bijeenkomst plaats in Utopie voor Vrijdenkers uit de Haagse regio. Een gevarieerde doelgroep in leeftijd en geloofsachtergrond nam deel.

Namens ons bestuur onderhoudt Marieta van den Heuvel contact met het landelijke bureau van het HV voor activiteiten in 2022. Een aantal leden van onze afdeling heeft tijdens onze ALV van 4 november aangegeven in 2022 een bijdrage te willen leveren aan het continueren van De Vrijdenkplaats in de Haagse regio.

Ook bijdragen aan De Vrijdenkplaats?

Uiteraard kunnen we met meer vrijwilligers meer betekenen.

Wil je meedenken en -praten over dit onderwerp of een bijdrage leveren aan het organiseren van activiteiten?

Meld je dan aan bij Marieta van den Heuvel via marieta.vandenheuvel@humanistischverbondhaaglanden.nl.

Agenda eerste kwartaal 2022

De planning voor 2022 is in grote lijnen rond. Per 1 januari 2022 is de website geüpdatet en kun je onder 'agenda' de activiteiten, wijzigingen en aanvullingen vinden. Bij activiteiten waarvoor aanmelding nodig is, worden degenen die zich hebben aangemeld vanzelfsprekend (ook) individueel op de hoogte gesteld van eventuele wijzigingen. Het spreekt voor zich dat alle voorgenomen fysieke activiteiten voor dit moment onder voorbehoud staan.

BOEKBESPREKINGEN (digitaal)

Aanvang 19.30 uur.

Richteindtijd is 20.45 uur.

- 19 januari
- 16 februari
- 16 maart

LEDENVERGADERING

Algemene Ledenvergadering
afdeling Haaglanden

- 17 maart

HUMANISTISCHE CAFÉS

- 3 februari (onderwerp is Kunstmatige Intelligentie)
- 3 maart

SOCRATESLEZING

door Rob Wijnberg

- 30 maart

Colofon

E-mail info@humanistischverbondhaaglanden.nl

Website www.humanistischverbondhaaglanden.nl

Adres Citroenstraat 56, 2564 PM Den Haag

Tel. 06 - 57370445

Het ledenbericht verschijnt 4 x per jaar, uitsluitend digitaal. Reacties en bijdragen zijn altijd welkom. De redactie overlegt met de indiener over het plaatsen of evt. wijzigen van het bericht.

Redactie

Hella Prins hella.prins@humanistischverbondhaaglanden.nl

Marieta van den Heuvel

marieta.vandenheuvel@humanistischverbondhaaglanden.nl

Het Humanistisch Verbond Haaglanden is een afdeling van het landelijke Humanistisch Verbond en werkt vanuit de statuten en het huishoudelijk reglement van het Humanistisch Verbond.